

Uz 500. obljetnicu smrti Ilije Crijevića i 80 godina Dubrovačkih knjižnica

Dubrovnik, 2. veljače 2021.

Kandelora (Svijećnica) 2. veljače 1941. u Kneževu dvoru u Dubrovniku bila je u znaku velikog događaja za Grad. Toga je dana tadašnji ban dr. Ivan Šubašić Dubrovačku biblioteku, utemeljenu 1936. godine, otvorio u prostorijama Kneževa dvora. U spomen na taj datum, na ovogodišnju Kandeloru, u utorak, 2. veljače 2021, čitaonica Narodne knjižnice, poznata kao „Saloča od zrcala”, bila je mjesto dvostrukoga slavlja, 80. rođendana Dubrovačkih knjižnica i predstavljanja najnovijeg izdanja Dubrovačkih knjižnica, prepjeva epilija *De Epidauru* Ilije Crijevića na hrvatski jezik („O Epidauru”) iz pera Zrinke Blažević. Knjiga je tiskana u prigodi 500. obljetnice smrti Ilije Lampridija Crijevića (*Aelius Lampridius Cervinus*, 1463–1520), obilježene 2020. godine. Prvi je to cjelovit prepjev toga njegova djela na hrvatski jezik. Nazočne je pozdravila glasnogovornica Dubrovačkih knjižnica, Ivona Macan, a prigodnim se riječima publici obratila ravnateljica Dubrovačkih knjižnica, Jelena Bogdanović, ističući kako će se obilježavanje ove obljetnice Knjižnica kroz različite aktivnosti nastaviti tijekom cijele godine. Ravnateljica, koja je ujedno i urednica izdanja Crijevićeva epa, tom je prigodom zahvalila prevoditeljici Zrinki Blažević, autorici uvodne studije i redaktorici prijevoda, Ireni Bratičević, Teu Radiću za pomoć pri pripremi knjige te Valteru Kožulu čija slika svetoga Vlaha krasi njezine korice. Svečanost je uvećao i nastup kvarteta Sorkočević.

Irena Bratičević istaknula je da je prepjev epilija *De Epidauru* samo manji dio prevoditeljskog pothvata Zrinke Blažević, koja je prevela cjelokupan korpus Crijevićevih stihova iz vatikanskog rukopisa *Vat. lat.* 1678 (objavljena 2004. u izdanju Darka Novakovića), pri čemu je riječ o pothvatu bez premca u našoj kulturi kad su u pitanju tekstovi hrvatskog i dubrovačkog latinizma. Ilija Crijević, naglasila je Irena Bratičević, najveći je latinski pjesnik dubrovačkog humanizma, a stvarao je u drugoj polovici 15. i prvoj polovici 16. stoljeća, kad u Dubrovniku djeluje još nekoliko vrlo istaknutih i u europskim okvirima cijenjenih autora. On se ipak, po mišljenju struke, među ostalim našim latinistima ističe širinom sadržaja, snagom pjesničkog izraza i svestranošću u poznavanju i nasljedovanju konvencija antičke književnosti. Upravo je inovativno i kreativno oponašanje i nasljedovanje antičkih pjesničkih uzora svojevrsna točka provjere na kojoj je

humanističku književnost vrednovao već sam humanizam, a tako čini filologija sve do naših dana.

Sav Crijevićev opus, i pjesnički i prozni, napisan je na latinskom jeziku. Najduže njegovo pjesničko djelo jest spjev *De Epidauro*, nastao najvjerojatnije 1495. ili 1496. godine. Naime, budući da Crijević svoj ep započinje opisom kraja koji promatra s visina utvrde Sokol u Konavlima, pretpostavka je da je to djelo napisano u vrijeme kad je nekoliko mjeseci bio kastelan te utvrde. Irena Bratičević u uvodnoj studiji znalački uspoređuje opća mjesta zajednička našem pjesniku i njegovu uzoru, najvećem epskom pjesniku staroga Rima, Vergiliju, navodeći za primjer opis oružja pred bitku kao jedno od onih mjesta na kojima se ogleda umijeće pjesnika koji se natječe sa svojim velikim uzorom.

Autorica prepjeva Crijevićeva epa, Zrinka Blažević, nije krila svoju fasciniranost njegovim stihovima i opisala je povremeni osjećaj nemoći koji ju je tijekom rada obuzimao pred izazovom transponiranja njegove poezije u hrvatski jezik, jezik koji, kako prevoditeljica kaže, sam pjesnik nije osobito cijenio te na njemu nije pisao. Ona je izrazila nadu da će ovaj mali „pilot-projekt” biti dovoljno dobar uvod i poticaj da se i ostatak Crijevićeva maestralna opusa objavi u hrvatskim prepjevima. Pjesma za koju se u književnopovijesnoj literaturi uvriježio naslov *De Epidauro*, sastavljena u 573 heksametra, sačuvana je u rukopisu *Vat. lat.* 1678, prvome od dva Crijevićeva kodeksa koji se danas nalaze u Vatikanskoj apostolskoj knjižnici u Rimu. Osim ovog epilija, kako nas je uputila prevoditeljica, uskoro će u nakladi Matice hrvatske u Zagrebu izaći i njezin prijevod ciklusa „Pjesama Flaviji”, upravo onih pjesama zbog kojih je Crijević kao dvadesetogodišnjak u Rimu nagrađen pjesničkim vijencem, što bi otprilike bio ondašnji humanistički ekvivalent današnjoj Nobelovoj nagradi za književnost.

I na kraju možemo se samo složiti s ravnateljicom Dubrovačkih knjižnica Jelenom Bogdanović kad kaže kako je „upravo predstavljanje izdanja epilija *De Epidauro* idealna kombinacija kojom veličamo našu dubrovačku i hrvatsku baštinu, našu kulturu i naš kulturni identitet, a ujedno i najljepši trenutak za slavljenje dubrovačke latinističke baštine i spoja 80 godina Knjižnice uz 500. obljetnicu smrti Ilije Crijevića”.

Jadranka Bagarić